

چه کسی جای فرزین رامی گیرد؟

بانک مرکزی در آستانه تغییر بزرگ

رشد سه برابری نرخ دلار آزاد، توقف‌های طولانی در تخصیص ارز و ادامه سیاست‌های ارزی چند نرخی، صدای تولیدکنندگان و فعالان اقتصادی را درآورده و دولت و وزیر اقتصاد را به نقطه‌ای رسانده است که ادامه حضور فرزین در رأس بانک مرکزی دیگر قابل توجیه نیست.

توجه شده است. منابع آگاه خبر می دهند که اختلافات جدی میان مدنی زاده، وزیر اقتصاد، و فرزین درباره سیاست‌های پولی و ارزی، به همراه انتقادات گسترده بخش خصوصی، موجب شده است که تغییر مدیریت بانک مرکزی در دستور کار قرار گیرد. طبق این منابع، با تأیید نهایی رئیس جمهور، یکی از سه گزینه اصلی؛ عبدالناصر همتی، طهماسب مظاهری و حسین قضاوی، جای فرزین را خواهد گرفت.

و نوسانات شدید ارزی را دارد. طهماسب مظاهری، رئیس کل بانک مرکزی در دهه ۸۰ و منتقد سیاست‌های بانکی دولت احمدی نژاد، که به دلیل اختلاف با رئیس جمهور وقت از ریاست بانک مرکزی کناره‌گیری کرد. حسین قضاوی، مدیر سابق بانک مرکزی و قائم‌مقام در دوره مظاهری، که در سال ۹۴ نیز معاون بانک و بیمه وزارت اقتصاد بود و تجربه مدیریت اجرایی در حوزه بانکداری و بیمه را دارد.

گروه اقتصادی - محمد رضا فرزین، که در دولت سیزدهم با پیشنهاد وزیر وقت اقتصاد از هیئت وزیران رای اعتماد گرفت، حالا در آستانه ترک صندلی ریاست بانک مرکزی قرار دارد تا یکی از چهارهای مورد نظر دولت، راهی ساختمان میرداماد شود. دی‌ماه ۱۴۰۱ و در حالی که دلار آزاد در حوالی ۴۰ هزار تومان نوسان داشت، خبر انتصاب فرزین به‌عنوان رئیس کل بانک مرکزی رسانه‌های شد و صالح آبادی از این سمت کناره‌گیری کرد. فرزین با تفکرات همسو با دولت سیزدهم راهی میرداماد شد و حالا، در دوره اعمال سیاست‌های ارزی فرزین و عدم مدیریت موثر بازار ارز، شاهد افزایش سه برابری نرخ دلار آزاد و نگرانی بیش از پیش مردم و فعالان اقتصادی هستیم؛ روندی که مستقیماً به کاهش ارزش پول ملی افت شدید قدرت خرید مردم، جهش تورم و رشد بی‌سابقه

درآمد ماهانه ۱۰ میلیون تومانی، ملاک شناسایی است؟

۱۰ میلیون یارانه بگیر در آستانه حذف

گروه اقتصادی - حذف یارانه سه دهک پردرآمد آغاز شده، اما معیارها همچنان مبهم است؛ میلیون‌ها ایرانی منتظر تصمیم وزارت رفاه‌اند، در حالی که بخش قابل توجهی از یارانه‌گیران خارج از کشور همچنان بدون تغییر باقی مانده‌اند. حذف یارانه پردرآمدها یکی از الزامات قانونی بوده سه سال جاری است، اما سازوکار شناسایی و اجرای آن هنوز با ابهامات جدی مواجه است. طبق قانون، دولت موظف است یارانه نقدی سه دهک بالای جامعه (دهک‌های هشتم، نهم و دهم) را قطع و از محل درآمد حاصل، کالابریک و الکترونیک به سه دهک پایین تخصیص دهد.

با ورود به نیمه دوم سال، وزارت رفاه اعلام کرده که تاکنون حدود ۸ میلیون نفر از پردرآمدها یارانه آنها حذف شده‌اند. این مقام مسئول تأکید دارد که روند حذف یارانه ۱ تا ۳ میلیون نفر ادامه دارد و تا پایان سال در مجموع حدود ۱۸ میلیون نفر از سه دهک بالای درآمدی باید از لیست یارانه‌گیران خارج شوند. بنابراین ده میلیون نفر در هفته‌های آینده از لیست یارانه‌گیران حذف می‌شود. رئیس مرکز اطلاعات و رفاه ایرانیان، می‌گوید: «پایگاه رفاه ایرانیان از سال ۱۳۹۲ تشکیل شده و اطلاعات خانوارها شامل دارایی، حساب‌های بانکی، گردش مالی و برخی داده‌ها است. جمع‌آوری و ده‌کبندی می‌شود. این اطلاعات بر اساس ثبت‌هست و خوداظهاری افراد ملاک نیست.» افرادی که به ده‌کبندی یارانه خود اعتراض دارند می‌توانند به سامانه حمایت وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مراجعه کنند. با این حال، هنوز معیار دقیق حذف یارانه‌ها با ابهامات فراوان همراه است.

درآمد ۱۰ میلیون تومان یا بیشتر؟ در بررسی‌های اخیر، بسیاری از خانوارهای باسروانه درآمد ماهانه بالای ۱۰ میلیون تومان شناسایی و یارانه آنها حذف شده است. (این رقم معادل روزانه ۳۳۳ هزار تومان است) این سرانه، هزینه اجاره مسکن را شامل نمی‌شود و بر اساس حجم خانوار محاسبه شده است. حسین نوروزی، مدیرعامل سازمان همدان یارانه‌ها به تاناک گفته است: در حال حاضر مرز ۱۰ میلیون تومان پس از کسر اجاره

صندوق‌های وام خانگی، به جای بانکها!

وام‌های خانگی - وام‌های خانگی شریان‌های مالی راز اتاق‌های شیشه‌ای بانک‌ها جدا کرده و به خانه‌ها برده‌اند. صندوق‌های وام خانگی از شش‌صاحبان رسمی نمی‌خواهند، حتی بازپرداخت این وام‌ها هم معمولاً بدون سود انجام می‌شود. در روز گاری که دریافت وام بانکی بی‌شبهت به عبور از هفت خوان رستم نیست، مردم راه دیگری را پیش گرفته‌اند؛ راهی که نه سود بالا دارد و نه ضامن رسمی می‌خواهد. همان روش قدیمی که این روزها دوباره محبوب شده، وام خانگی. باین همه، پرسش اصلی یابرجاست: چرا بسیاری از مردم ترجیح می‌دهند وام را نه از بانک، بلکه از دوستان و فامیل بگیرند؟ چرا «اعتماد» جای «ضمانت» را گرفته و صندوق‌های خانوادگی روزبه‌روز بیشتر می‌شوند؟ پاسخ این پرسش‌ها را باید در دل زندگی روزمره و تجربه مشترک ایرانی‌ها جست.

قیمت لوازم خانگی رکورد زد:

گرداب تورم ارزی، گریبانگیر تولیدکنندگان

گروه اقتصادی - آمارهای مرکز آمار ایران وضعیتی هشدار دهنده از بازار لوازم خانگی ارائه داده‌اند که در آن تورم این کالاها افزایش قابل ملاحظه‌ای کرده است. این در حالی است که به نظر می‌رسد وضعیت واحدهای تولیدی لوازم خانگی اصلاً شرایط مناسبی ندارد. شاخص تورم نکان‌دهنده ۴۶ درصدی لوازم خانگی در شهریور ۱۴۰۴، عملاً این کالاها از سبد خرید خانوار ایرانی حذف شده‌اند که به نظر می‌رسد ریشه این افزایش قیمت‌ها به تورم ۴۴ درصدی سمت تولیدکننده و جهش هزینه‌های ناشی از نرخ ارز بازمی‌گردد، اما واکنش مصرف‌کنندگان با این تورم نکته مورد توجهی است که با ادامه این روند واحدهای تولیدی در معرض ورشکستگی و تعطیلی قرار خواهند گرفت.

بر اساس تازه‌ترین آمار منتشر شده از سوی مرکز آمار ایران، تورم سالانه لوازم خانگی در شهریور ۱۴۰۴ به ۳۰۴ درصد رسیده است و یک سال منتهی به شهریور، به طوع انواع لوازم خانگی در دست منتهی به شهریور، به طوع میانگین بیش از یک‌سوم افزایش یافته است. همچنین تورم نقطه به نقطه (مقایسه شهریور ۱۴۰۴ با شهریور ۱۴۰۳) برابر با ۴۶ درصد بوده که نشان‌دهنده شدت گرفتن روند افزایش قیمت‌ها در مقایسه با ماه مشابه سال قبل است. تورم ماهانه این گروه کالایی در شهریور ۱۴۰۴ معادل ۲۸ درصد گزارش شده است. این عدد بیانگر آن است که تنها در طول یک ماه، قیمت لوازم خانگی نزدیک به سه

و عده ثابت ماندن قیمت‌ها عملی می‌شود؟

«کالابریک جدید» در امتداد گرانی گوشت، مرغ و برنج

گروه اقتصادی - وعده‌های جدید وزیر جهاد کشاورزی برای تثبیت قیمت گوشت، مرغ، برنج و روغن در طرح کالابریک الکترونیک در حالی مطرح می‌شود که سوابق قبلی او در تنظیم بازار عملی شدن این طرح را با، اما و اگرهای بسیاری همراه می‌کند.

اخیراً وزیر جهاد کشاورزی وعده جدیدی برای تثبیت قیمت گوشت، مرغ، برنج و روغن در طرح کالابریک داده است؛ این در حالی است که تجربه‌های ناموفق قبلی او در تنظیم بازار و عرضه گوشت یارانه‌ای عملی شدن این وعده را زیر سؤال می‌برد.

وزیر کشاورزی درباره شیوه جدید در پرداخت کالابریک الکترونیک طرح جدیدی پیشنهاد کرده است که گویا قرار است در طرح کالابریک، قیمت کالاهای اساسی مثل گوشت، مرغ، برنج و روغن ثابت بماند و نوسانات قیمت در بازار، دیگر روی آنها تأثیر نگذارد که این پیشنهاد همین روزها بررسی و نهایی خواهد شد. پیشنهاد تثبیت قیمت کالاهای اساسی در طرح کالابریک، اگر چه هدفی حمایتی و اجتماعی دارد، اما با ایرادات جدی و بزرگی روبرو است که در بلندمدت اجرای آن را با مشکل مواجه خواهد کرد. برای مثال ثابت نگه داشتن مصنوعی قیمت‌ها در شرایط تورم بالا، فاصله‌ای عمیق بین قیمت دولتی و قیمت واقعی بازار آزاد ایجاد می‌کند و همین شکاف قیمتی انگیزه‌ای قوی برای افراد سودجو ایجاد می‌کند تا با استفاده از کالابریک، کالای ارزان را خریداری کرده و سپس آن را در بازار آزاد با قیمت بالاتر بفروشند و در نهایت کالا از دسترس مصرف‌کننده نهایی خارج شده و منجر به فساد در شبکه توزیع می‌شود. هم‌اکنون دولت متعهد می‌شود که مابین‌الفاوت بین قیمت ثابت اعلامی و قیمت روز بازار را پرداخت کند، در عمل بار مالی سنگین به بودجه کشور تحمیل می‌کند که به نظر می‌رسد در چنین شرایط اقتصادی دولت از پرداخت آن ناتوان است.

البته تجربه نشان داده است که تثبیت قیمت‌ها نوعی سرکوب تورم است؛ بنابراین زمانی که قیمت کالا برای مردم ثابت بماند، اما تورم همچنان وجود داشته باشد، ریشه‌های اقتصادی حل نشده باقی می‌ماند و حتی ممکن است این

همکار گرفته تا همسایه‌ها - باتوافقی ساده دور هم جمع می‌شوند. برای این جمع حداقل سه نفر لازم است و سقنی برای تعداد اعضا وجود ندارد. هر عضو ماهانه سهمی مشخص را به صندوق می‌پردازد؛ سرمایه‌های کوچک که به تدریج بیکره یک اعتماد جمعی را شکل می‌دهد. در پایان هر ماه، قرعه به نام یکی از اعضا می‌افتد و او به وام می‌رسد؛ وامی بدون قرارداد، بدون ضامن و بدون چک. علاوه بر این، در این صندوق‌ها خبری از سود نیست. برای مثال اگر فردی ۱۰ میلیون تومان دریافت کند، همان ۱۰ میلیون را می‌کشد و باز می‌گرداند.

نه محکم جامعه به بر و کراسی بانکی وام خانگی دیگر پدیده‌ای حاشیه‌ای نیست، بلکه به زیرساخت مالی طبقه متوسط بدل شده است. صندوق‌هایی که هزینه‌ی سود که در هیچ آمار رسمی جای ندارند اما در آشپزخانه‌ها، محل‌های کار و گروه‌های خانوادگی هر روز فعالیت می‌کنند.

در مقابل، دریافت وام بانکی حتی برای مبلغ خرد، گاهی مبالغه‌آمیز و مگر از مدارک و ضامن رسمی گرفته تا گواهی اشتغال، چک و

مصرف‌کننده ۳۷/۵ درصد است؛ این یعنی اینکه هزینه‌های تولیدکننده در اردیبهشت امسال به نسبت سال گذشته ۴/۵ درصد افزایش پیدا کرده است، اما تورم سمت مصرف‌کننده از اردیبهشت ۱۴۰۳ به ۱۴۰۴، ۳۷/۵ درصد شده است.

او خاطر نشان کرد: در همین‌ها هزینه‌های سمت تولیدکننده بیشتر است، اما سوال این است که چرا فشار روی مصرف‌کننده بیشتر احساس می‌شود به طوری که خرید خود را متوقف کرده است و به سمت کالای دست دوم یا تعمیرات روی آورده است. این است این نوع کالاها از آنجایی که در بخش کالاهای بادوام قرار می‌گیرند و کشتن قیمتی بالای دارند به سرعت از سبد خرید خانوار حذف می‌شود، اما در مقابل کالاهایی که تاریخ انقضا دارند و در بخش خوراکی یادآوری هستند گرچه سرعت نرخ تورم آن بیشتر است، اما مصرف‌کننده قادر به حذف آن نیست و چاره‌ای نمی‌بیند جز آنکه کالاهای بادوام را از سبد خرید می‌شود.

تثبیت قیمت، سیگنال اشتباهی به مصرف‌کننده و تولیدکننده باهدد و باعث مصرف بی‌رویه (به دلیل ارزان بودن) شود. وعده‌هایی که بی سرانجام ماند البته این بار اولی نیست نوری قزلبه و وعده‌هایی مبنی بر ثابت ماندن قیمت کالاهای اساسی مطرح می‌کند به طوری که او وعده تنظیم بازار و کنترل قیمت گوشت و مرغ را داده بود، اما در واقعیت قیمت گوشت و مرغ حتی گوشت تنظیم بازاری افزایش قابل ملاحظه‌ای پیدا کرد. وعده دیگر وزیر جهاد کشاورزی وعده خود تقفای در تولید گوشت قرمز بود که بسیار بلندپروازانه مطرح شده؛ در حالی که این هدف نیازمند زیرساخت، داشتن نهاده و سرمایه گذاری‌های کلان است و در شرایط فعلی که کمبود و قاچاق دام وجود دارد بسیار دور از ذهن است که وعده هم تحقق یابد. حتی زمانی که قیمت برنج رشد بی‌رویه‌ای پیدا کرد، وزیر جهاد کشاورزی وعده کاهش قیمت برنج را داد که نه تنها کوچکترین کاهش قیمتی در بازار رخ نداد بلکه بارها گزارش‌هایی از انحصار در واردات برنج و احتکارهای گسترده منتشر شد که ضعف نظارت این وزارتخانه را پررنگ‌تر می‌کند. به نظر می‌رسد این وعده وزیر جهاد کشاورزی مانند دیگر وعده‌های قبلی تنظیم بازار عملی نخواهد شد و یاب صورت بسیار محدود، موقت و با عوارض جانبی مانند رانت و کمبود اجرا خواهد شد.

اعتبارسنجی که دست‌به‌دست هم می‌دهند تا متقاضی از گذر این مسیر اداری به ستوه آید. از سوی دیگر، نرخ سود رسمی وام‌های بانکی حدود ۲۳ درصد است و با احتساب کارمزدها و جریمه‌های دیرکرد به ۳۰ درصد هم می‌رسد. چنین شرایطی برای بسیاری از مردم به معنای قفل شدن دسترسی به منابع خرد مالی خواهد بود.

همین‌جاست که وام خانگی جای نظام رسمی را می‌گیرد؛ شبکه‌ای کوچک اما مؤثر که نیازهایی را پاسخ می‌دهد که بانک‌ها مدت‌هاست از پاسخ‌دادن به آنها عاجزند.

کارشناسان پدیده صندوق‌های خانگی را نشانه‌ای از چرخش آرام جامعه از اقتصاد نهادی به اقتصاد شبکه‌ای می‌دانند. در این سازوکار، ارتباط میان افراد همان ضامن است و آشنایی به سرمایه اصلی صندوق‌ها بدل شده است.

به زیان ساده، وام خانگی فقط راهی برای دریافت پول نیست، بلکه تصویری از بازگشت جامعه به اقتصاد اعتماد است؛ اقتصادی که در آن رابطه انسانی جایگزین مقررات خشک و کاغذی‌های بانکی شده است.

صنایع چوب | کلیه سفارشات | MDF، چوبی | دکوراسیون غرفه و منزل | تلفن: ۷۷۹۸۲۵۲

حلاج کیش